

Eerste rapportage effecten coronacrisis 2021

13-07-2021

Financiën

Portefeuillehouder: A.J.M. Scholten

Algemeen Directeur / Gemeentesecretaris: T. Kemper

Compensatie Rijk

Het zijn uitzonderlijke tijden voor gemeenten. Juist in deze tijden is er behoefte aan duidelijke financiële kaders. Uitgangspunt daarbij is dat medeoverheden niet in de financiële problemen komen door de corona-aanpak én dat de dienstverlening aan burgers en bedrijven op peil blijft.

Het kabinet geeft aan dat zij het belangrijk vindt in deze bijzondere tijd de schommelingen voor medeoverheden te dempen; hoe stabiel de inkomsten, hoe minder verstoringen van het gemeentelijke begrotingsproces.

Voor 2021 zijn de volgende compensatiemaatregelen beschikbaar gesteld:

	Doel	Pakket 2 Sept. Circ.	Pakket 3 Dec. Circ.	Pakket 4 Mrt. Circ.	Mei. Circ.	Totaal 2021
Algemeen	Aanvullende pakket re-integratiekosten 2021		41.000			41.000
	Impuls re-integratie 2021		22.000			22.000
	Gemeentelijk schuldenbeleid 2021		42.000			42.000
	Bijzondere bijstand 2021		15.000			15.000
	Schrappen opschalings korting 2021	247.000				247.000
	Perspectief jeugd en jongeren 2020			40.000		40.000
	Perspectief jeugd en jongeren 2021			37.000		37.000
	Jongerenwerk			26.000		26.000
	Mentale ondersteuning 2021			22.000		22.000
	Activiteiten en ontmoetingen			15.000		15.000
	Bijzondere bijstand (TONK) 2021			90.000		90.000
	Afvalverwerking			52.000		52.000
	Bestrijden eenzaamheid ouderen 2021			49.000		49.000
	Extra begeleiding kwetsbare groepen			45.000		45.000
Decentralisatie	Cultuurmiddelen 2021		51.000			51.000
	Extra kosten verkiezingen 2021		33.000			33.000
	Mutaties voorschoolse voorziening peuters			7.000		7.000
	Jeugd aan Zet				10.000	10.000
	Herorientatie				11.000	11.000
Eindtotaal		247.000	204.000	383.000	21.000	855.000

Aanvullend pakket re-integratie en impuls re-integratie (€ 41.000 en € 22.000)

Als onderdeel van het steun- en herstelpakket stelt het kabinet in 2020 en 2021 extra middelen voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden beschikbaar (€ 40 miljoen in 2020; € 90 miljoen in 2021). Gemeenten ontvangen deze extra middelen zodat zij de reguliere dienstverlening op peil kunnen houden nu de instroom in de bijstand toeneemt. Daarnaast ontvangen gemeenten in 2021 een tijdelijk impuls voor re-integratie (€ 50 miljoen) die gemeenten in staat stelt om de dienstverlening aan mensen die nu als gevolg van de crisis de bijstand instromen te intensiveren. Persoonlijk contact is belangrijk om hen vanuit een uitkeringssituatie naar werk te begeleiden.

Gemeentelijk schuldenbeleiden en bijzondere bijstand (€ 42.000 en € 15.000)

Als onderdeel van het steun- en herstelpakket stelt het kabinet in 2020 en 2021 extra middelen voor het gemeentelijk schuldenbeleid (€ 15 miljoen in 2020; € 30 miljoen in 2021) en de bijzondere bijstand (€ 5 miljoen in 2020; € 10 miljoen in 2021) beschikbaar, gelet op de voorziene toename van de armoede- en schuldenproblematiek. Deze extra middelen stellen gemeenten in staat om hun inwoners waar nodig van dichtbij te blijven ondersteunen.

Opschalingskorting (€ 247.000)

Hoewel geen directe vergoeding betreft, is er als gevolg van de coronacrisis besloten gemeenten tijdelijk meer financiële ruimte te geven. Hiermee is de toename in de opschalingskorting voor 2 jaar uitgesteld.

Perspectief jeugd en jongeren (€ 40.000 en € 37.000)

Voor jongeren is het essentieel om elkaar fysiek te kunnen ontmoeten. Met een Jeugdpakket van € 58,5 miljoen wil het kabinet een impuls aan gemeenten geven om samen met jongeren, lokale organisaties en evenementensector volledig coronaproof kleinschalige activiteiten te programmeren op het gebied van cultuur, sport en andere zinvolle vrijetijdsbesteding. Gemeenten ontvangen extra middelen t.b.v. de inzet van jongerenwerkers in achterstandswijken. Een bedrag van € 40 miljoen is aan de algemene uitkering toegevoegd.

Jongerenwerk jeugd (€ 26.000)

Om jongeren uit bepaalde risicogroepen te benaderen en te bereiken wordt de huidige extra inzet van jongerenwerk uit het Jeugdpakket verlengd tot eind 2021. Het kinder- en jongerenwerk speelt ook een signalerende rol op het gebied van psychische problemen of huiselijk geweld.

Mentale ondersteuning jeugd (€ 22.000)

Jongeren hebben behoefte aan laagdrempelige ondersteuning voor mentaal welzijn. Als onderdeel van het aanvullend steunpakket sociaal en mentaal welzijn en leefstijl van 12 februari 2021 zet het kabinet daarom met gemeenten in op het organiseren van activiteiten om mentale weerbaarheid van jongeren te versterken, door bijvoorbeeld: geven van trainingen, zoals weerbaarheidstrainingen, inzet op extra coaching van jongeren, inrichten van meer inloophuizen waar jonge ervaringsdeskundigen andere jongeren hulp bieden voor mentale ondersteuning, inrichten van buddyprojecten waarbij jongeren gekoppeld worden aan een leeftijdsgenoot voor mentale steun. Om jongeren uit bepaalde risicogroepen te benaderen en te bereiken wordt de huidige extra inzet van jongerenwerk uit het Jeugdpakket.

Jongerenwerk jeugd (€ 15.000)

Jongeren hebben behoefte aan laagdrempelige ondersteuning voor mentaal welzijn. Daarom zetten we met gemeenten in op het organiseren van activiteiten om mentale weerbaarheid van jongeren te versterken, door inzet op meer mogelijkheden tot ontmoeting in (tijdelijk onbenutte) ruimten zoals bibliotheken, buurthuizen, wijkcentra, sporthallen en evenementenhallen beter en veilig te benutten voor sociale en ondersteuningsactiviteiten.

Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (1e tranche € 90.000)

De Tijdelijke Ondersteuning voor Noodzakelijke Kosten (TONK) is bedoeld voor huishoudens die door de huidige omstandigheden te maken hebben met een onvoorzienbare en onvermijdelijke terugval in hun inkomen, en die daardoor noodzakelijke kosten niet meer kunnen voldoen en waarvoor andere regelingen niet of onvoldoende soelaas bieden. Dat geldt bijvoorbeeld voor werknemers die hun baan verliezen en geen recht (meer) hebben op een uitkering, of voor zelfstandigen die vanwege de coronamaatregelen hun opdrachten zien verdwijnen maar geen aanspraak op de Tozo kunnen maken.

In de maartcirculaire is voor het eerste kwartaal van 2021 € 65 miljoen beschikbaar gekomen via de Algemene uitkering van het gemeentefonds volgens de eerder afgesproken verdeelsleutel. In de tweede tranche wordt het resterende budget van € 195 miljoen over gemeenten verdeeld. Voorafgaand aan de toekenning van de tweede tranche wordt gekeken of de verdeelsleutel aanpassing behoeft op basis van wat in de praktijk zichtbaar is over het gebruik van de regeling.

Afvalverwerking (€ 52.000)

Door de coronacrisis hebben gemeenten zowel extra kosten gemaakt als inkomsten gemist met betrekking tot afvalinzameling. Met name het restafval is, door onder andere het thuiswerken, in hoeveelheid gegroeid. Veel gemeenten hebben contracten gesloten met een variabele prijs voor de verwerking hiervan. Deze prijs is door de brede toestroom, gestegen. Tegelijkertijd ontvangen de gemeenten voor andere afvalstromen een vergoeding. Maar omdat deze stromen zijn toegenomen, is de vergoeding hiervoor gedaald.

Bestrijding eenzaamheid ouderen (€ 49.000)

Eenzaamheid is door corona toegenomen. Op lokaal niveau zetten gemeenten met lokale partners al in op het bestrijden van eenzaamheid. Maar nog niet iedereen wordt persoonlijk bereikt. Het kabinet stelt middelen ter beschikking zodat – via gemeenten en lokale partners – kan worden ingezet op onder meer de volgende acties:

- Extra contact met ouderen: huisbezoeken, digitaal en belcontact. Hierdoor ontstaat tevens meer zicht op hoe het werkelijk met ouderen gaat.
- Extra helpende handen: boodschappen, hulpvragen doorzetten, helpen contact met anderen te maken.
- Inzet op verbinding tussen mensen: creëren van meer mogelijkheden elkaar coronaproof te ontmoeten, mensen aan elkaar koppelen om samen activiteiten te organiseren.
- Extra inzet op zingeving: alternatieve dagbesteding helpen organiseren, deelname culturele activiteiten.

Extra begeleiding kwetsbare groepen (€ 45.000)

De coronacrisis maakt dat de levens van iedereen met begeleiding er heel anders uitziet: dagbesteding gaat soms niet door (horeca is bijvoorbeeld gesloten), er komen minder mensen langs, niet iedereen begrijpt de maatregelen even goed. Ook is er meer begeleiding en ondersteuning nodig voor mensen met andere beperkingen. Bijvoorbeeld kwetsbare

mensen met een medische aandoening die zeer bang zijn besmet te raken gezien de risico's dat deze besmetting fataal kan zijn of zeer ernstige consequenties kan hebben. Dit maakt dat extra ondersteuning nodig is zodat lokaal kan worden geïnvesteerd.

Cultuurmiddelen (€ 51.000)

Veel van de culturele instellingen die door gemeenten worden ondersteund, komen door de coronacrisis in de problemen omdat activiteiten niet kunnen doorgaan en eigen inkomsten dalen. Met deze extra middelen worden gemeenten in staat gesteld om deze belangrijke instellingen te ondersteunen en zo de lokale culturele infrastructuur in stand te houden.

Tweede kamer verkiezingen (€ 33.000)

Om gemeenten te compenseren voor de extra kosten bij Tweede Kamerverkiezing in 2021 als gevolg van de coronamaatregelen heeft het kabinet € 30 miljoen ter beschikking gesteld. In overleg met de VNG is besloten tot een aanvullende compensatie van € 26,9 miljoen, waarvan € 22 miljoen wordt uitgekeerd als compensatie voor gemeenten via het gemeentefonds. Deze compensatie is bedoeld voor gemeenten voor onder meer de extra organisatie, het inrichten van stemlokalen en instellen van stembureaus voor vervroegd stemmen, het drukken, opslaan en beveiligen van stembescheiden, de portokosten van briefstembescheiden, het instellen van afgiftepunten en van briefstembureaus. Het resterende bedrag van € 4,9 miljoen is bestemd voor activiteiten voor communicatie/ voorlichting, ondersteuning voor gemeenten en evaluatie.

Jeugd aan Zet (€ 10.000)

Het programma beoogt jongeren te ondersteunen die geraakt worden door de effecten van de coronacrisis. Doordat de dagelijkse activiteiten voor veel jongeren door de coronacrisis niet of niet goed mogelijk zijn (zoals onderwijs, sport, sociale ontmoetingen en de mogelijkheid om te werken) is er een toenemende overlast van jongeren in de openbare ruimte. Ook is er vanwege de steeds verdergaande en langdurige beperkende maatregelen grote zorg over het effect van de coronamaatregelen op de fysieke en psychische gezondheid van jongeren.

Het programma maatschappelijke diensttijd (MDT) (uitgevoerd door de ministeries van VWS, SZW

en OCW) is van harte bereid om de jongeren in deze crisistijd te ondersteunen. Via dit programma

wordt al een grote groep jongeren bereikt en tijdens de coronacrisis extra ondersteund. Het programma MDT zit nog in de groeifase en zoekt meer verbinding met gemeenten, zodat het programma MDT kan doorgroeien naar een landelijk dekkend netwerk. Om deze win-win situatie te versterken wordt ook ten behoeve van de wintereditie van Jeugd aan Zet een financiële bijdrage verstrekt van € 3,1 miljoen aan gemeenten in Nederland. Er nemen 307 gemeenten deel en per gemeente is een bedrag van € 10.000 beschikbaar gesteld. Hiermee kunnen gemeenten in deze coronatijd jongeren ondersteunen en tegelijkertijd kunnen jongeren een maatschappelijke bijdrage leveren waar deze nu nodig is.

Heroriëntatie zelfstandigen (€ 11.000)

Bij de aankondiging van het tweede steun- en herstelpakket is aangegeven dat gemeenten vanaf 1 januari 2021 ondersteuning bieden aan zelfstandig ondernemers die zich willen heroriënteren. Dit kan grotendeels vanuit de extra impulsen en extra budgetten voor crisisdienstverlening worden betaald. Voor aanvullend maatwerk voor zelfstandig ondernemers is in 2021 incidenteel een bedrag van € 6,39 miljoen aan het gemeentefonds toegevoegd.

Versoepeling invorderingsbeleid

In 2020 is coulant omgegaan met het invorderingsbeleid. Als gemeentelijke overheid hebben wij daarop geanticipeerd om te voorkomen dat ondernemers failliet gaan of inwoners in de bijstand terecht komen. Met Duo+ en Gemeentebelastingen Amstelland zijn hierover werkafspraken gemaakt.

Dit leidt nog steeds tot veel vragen en maatwerkafspraken met burgers en ondernemers. Vanaf september 2020 is de invordering weer opgepakt en tot op heden zien we een achterstand en een licht herstel van de te innen vorderingen. Later dit jaar zal zich dit jaar uiten wanneer vorderingen oninbaar worden gesteld.

Lagere belastingopbrengsten

Toeristenbelasting

De horeca en de hotelbranche zijn twee sectoren die hard zijn geraakt door de coronacrisis. Ook het eerste halfjaar van 2021 konden zij slechts beperkt open zijn. De opbrengsten toeristenbelasting zullen daarom behoorlijk achterblijven bij de begrote opbrengst. Het is nog afwachten in hoeverre het Rijk in 2021 geld beschikbaar stelt voor deze lagere belastingopbrengsten.

Het is lastig in te schatten wat de werkelijke effecten worden omdat onzeker is hoe snel de economie weer aantrekt en de mensen gaan reizen. Vooralsnog verwachte we een kwart van de geraamde opbrengst toeristenbelasting te ontvangen, oftewel een aframing van . Dit levert een lagere opbrengst van € 412.500 op.

Parkeerbelasting

De opbrengsten parkeerbelasting zullen naar verwachting iets lager zijn. Daarentegen zijn ook de kosten lager. Per saldo worden geen grote afwijkingen verwacht.

Het is nog onbekend of het Rijk voor 2021 ook compensatie toekent voor lagere parkeerbelastingopbrengsten.

Kosten ingezette acties en maatregelen 2021

Omschrijving	Kosten
Compensatie Rijk	854.000
- claims voor diverse doelen met uitzondering van opschalingskorting	-607.000
Versoepeling invorderingsbeleid	-
Lagere belastingopbrengsten	
- toeristenbelasting	-412.500
- parkeerbelasting	-
Totaal	-165.500